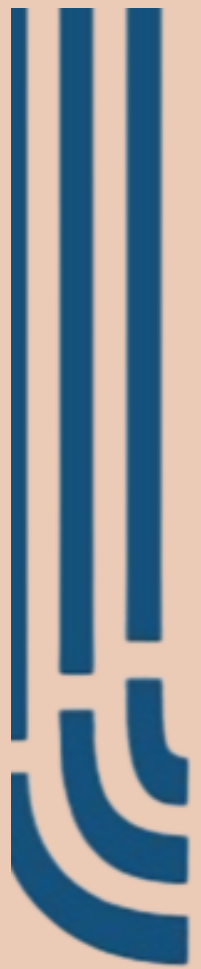

כבוד, סמכות

ושיפוט מוסרי

"ללא ביקורת, דמוקרטיה לא יכולה להתקיים"

- מה רואים בתמונה?
- מה גורמת לך להרגיש הצפייה בתמונה?
- מה לדעתך המסר המרכזי שעולה מהתמונה?

מסכת מועד קטן דף י"ז

"א"ר יוחנן מאי דכתיב 'כי שפתי כהן ישמרו דעת ותורה יבקשו מפיהו כי מלאך ה' צבאות הוא' אם דומה הרב למלאך ה' יבקשו תורה מפיו ואם לאו אל יבקשו תורה מפיו"

- מהי הדמות הרצויה שממנה יש ללמוד תורה לפי הגמרא?
- האם לדעתך דמות כזו יכולה להתקיים במציאות?
- מה נעשה במציאות שבה בעלי סמכות (מכל סוג שהוא) נוהגים באופן לא מוסרי או פוגעני?

מסכת בבא בתרא דף ק"ל

"אמר להו רבא לרב פפא ולרב הונא בריה דרב יהושע כי אתי פסקא דדינא דידי לקמייכו וחזיתו ביה פירכא לא תקרעוהו עד דאתיתו לקמאי אי אית לי טעמא אמינא לכו ואי לא הדרנא בי"

[תרגום: אמר רבא לרב פפא ולרב הונא בנו של רב יהושע: אם הגיע לידכם פסק דין שני ומצאתם בו פירכא (משהו שיכול לבטל אותו) אל תקרעו אותו עד שתביאו אותו לפני, אם יהיה לי טעם מדוע כתבתי כך אגיד לכם ואם לא אחזור בי]

- מהי עצת הגמרא ביחס לדברי חכמים?
- איך הכלי הזה יכול לעזור ביצירת איזון בין כבוד לחטאים מוסריים?
- מה ניתן ללמוד מהנחיה זו לנושא בו אנו עוסקים?

סמכות מסורתית – דוגמא לכך זה "זקני השבט", ראש בית האב וכו'. הבסיס לסמכות של דמויות אלו הוא ש"תמיד" הייתה להם סמכות. זאת אומרת זה שתמיד "עשינו ככה" משמש בסיס שגם היום נמשיך לקבל את הסמכות שלהם.

סמכות כריזמטית – סמכות מהסוג הזה מבוססת על מגע עם ה"יוצא מגדר הטבעי" או "גדר הרגיל", היינו האלוהי או המאגי. מגע כזה בא לידי ביטוי על ידי יכולות או כישרונות מיוחדים – במלחמה, בדת, בציד או באומנות. כאשר המנהיג הכריזמטי מדבר "שכינה מדברת מתוך גרונו" ולכן מצייתים לו. מצד שני כל סמכותו תלויה על התפיסה של המונהגים. אם הם חושבים שהוא איבד את החסד האלוהי או הכריזמה הוא יאבד את סמכותו.

סמכות רציונאלית-לגאלית – זאת סמכות על בסיס תפקודי. אדם עבר הכשרה מסוימת והוא מומחה או קיבל מינוי (גם על ידי בחירות) לטפל באיזושהי בעיה הוא סמכות רציונאלית לגאלית. סמכות כזאת היא בדרך כלל מוגבלת בזמן ובהיקף שלה. סמכות של ממשלה או של הביורוקרטיה היא סמכות רציונאלית-לגאלית.

"לֹא הִבִּיטְשׁוּן לִמַּד
וְלֹא הִקְפִּדוּן מִלִּמַּד"